

До спеціалізованої вченої ради
Д 58.082.04 Західноукраїнського
національного університету
46009, м. Тернопіль,
вул. Львівська, 11а

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Дзюбановського Юрія Ігоровича на тему «Адміністративно-правове забезпечення судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. Останнім часом все більшої актуальності набуває питання безпеки руху. Це пов'язано, по-перше, із збільшенням кількості людей, що проживають у тій чи іншій країні, зокрема міського населення, а по-друге, зі зростанням кількості транспортних засобів та видів останніх, які активно використовуються для задоволення потреб людини. Забезпечення безпеки руху та водночас створення умов задля збереження життя та здоров'я людини в такій ситуації є чи ненайважливішим питанням сучасності, адже це задекларовано на рівні Основних законів існуючих держав, в тому числі і України. Важливим на цьому шляху є прийняття новітнього та ефективного законодавства, яке здатне створити передумови для активної діяльності органів державної влади, їх посадових та службових осіб, учасників дорожнього руху для убезпечення дорожнього руху. Саме принцип правової держави вимагає, щоб усі існуючі в державі суспільні відносини були врегульовані нормами права, а також прогалини, які існують у законодавстві були повністю усунені. На даний момент, на жаль,

цей принцип не повністю реалізований в Україні, зокрема, це стосується і сфери безпеки дорожнього руху. Так, прийнятий ще у 1993 році Закон України «Про дорожній рух» не враховує нових видів транспортних засобів, що з'явилися останнім часом, у зв'язку з цим і нових учасників відносин у сфері дорожнього руху, та й зрештою нових суспільних відносин, які виникли з появою останніх.

Водночас, система суб'єктів, діяльність яких спрямована на забезпечення безпеки дорожнього руху, також повинна бути реформована, з огляду на такі зміни. Переосмислення також вимагають функції окремих органів, які безпосередньо не впливають на дорожній рух з метою його убезпечення, при цьому їхня діяльність без перебільшення впливає на учасників такого руху, що в свою чергу здійснює опосередкований вплив і саму систему суспільних відносин у сфері дорожнього руху. Такими суб'єктами є органи правосуддя, які здійснюючи правосуддя у загаданій вище сфері спрямовують учасників таких суспільних відносин до створення умов щодо належної реалізації прав та забезпечення виконання обов'язків останніми. У зв'язку із цим актуальним видається дослідження питання адміністративно-правового забезпечення судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху.

І саме цьому питанню присвячене дисертаційне дослідження Дзюбановського Юрія Ігоровича, що представлено до захисту. Актуальність розробки теоретичних положень та концептуальних уявлень про особливості адміністративно-правового забезпечення судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху, а також формулювання рекомендацій щодо вдосконалення адміністративного законодавства і практики його застосування на підставі позитивного національного та закордонного досвіду зумовлена також станом наукової розробки проблеми. Незважаючи на існування у вітчизняній та зарубіжній правовій науці значної кількості

наукових робіт присвячених дослідженням питання безпеки дорожнього руху, її забезпечення та судового розгляду справ цієї категорії, а також проблематики реформування адміністративно-правового забезпечення судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху, дослідження монографічного рівня на тему: «Адміністративно-правове забезпечення судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху» виконано уперше. Таким чином актуальність роботи є беззаперечною. Вона обумовлена, з одного боку, важливістю створення передумов для безпечності згаданої сфери суспільних відносин, а з іншого – наявністю теоретичних та практичних правових проблем, пов'язаних із особливостями судового розгляду такої категорії справ.

Наукова новизна одержаних результатів. Оцінюючи основні здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати на окремі результати, що є новими. Так, заслуговує на підтримку запропоноване автором обґрунтування доцільності відмови від принципу обов'язкового посилення суворості адміністративно-правового впливу при вчиненні адміністративних порушень, які посягають на безпеку дорожнього руху. Позитивно оцінюється позиція автора про те, що суд бере опосередковану участь у забезпеченні безпеки дорожнього руху, що виражається у двох напрямках його роботи: безпосереднього судового розгляду справ про адміністративні правопорушення, що посягають на безпеку дорожнього руху, віднесених до його компетенції, а також розгляду скарг на рішення, дії та бездіяльність уповноважених органів, що здійснюють контроль за безпекою дорожнього руху. Слушними видаються положення щодо розкриття автором змісту поняття дорожнього руху, під яким він розуміє саме суспільні відносини, врегульовані нормами права, які виникають в процесі руху його учасників, як за допомогою транспортних засобів, так і без них по дорогах державного чи місцевого значення, тротуарах та інших місцях, не заборонених законом,

порушення безпеки у яких тягне за собою передбачену законом відповідальність.

Доведеною і обґрунтованою є позиція автора щодо впровадження інституту сповіщувача у законодавче поле України, суть якого полягає в участі самих учасників дорожнього руху в контролі за безпекою дорожнього руху. Обґрунтованими також є теоретичні підходи щодо вдосконалення діяльності судів із забезпечення притягнення осіб, винних у вчиненні адміністративних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху до відповідальності. Цілком погоджуємось із пропозицією автора щодо необхідності удосконалення нормативно-правового регулювання сфери безпеки дорожнього руху, зокрема: прийняття нових законів, внесення змін до чинних та узгодження положень усіх нормативно-правових актів аналізованої сфери.

Слід підтримати обґрунтування дисертантом актуальності та необхідності запровадження і розвитку діджиталізації сфери безпеки дорожнього руху та елементів штучного інтелекту.

Ступінь обґрунтованості наукових положень дисертації та їх достовірність. Детальне ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи Дзюбановського Ю.І. дає підстави стверджувати, що у проведеному науковому дослідженні запропоновано актуальну концепцію удосконалення адміністративно-правового забезпечення судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху. Обґрунтовуючи ті чи інші положення, автор опирається на дослідження вітчизняних та іноземних вчених, вміло обґрунтовує власні судження, висновки та пропозиції. Поставлена мета, яка полягає у розробці теоретичних положень та концептуальних уявлень про особливості адміністративно-правового забезпечення судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху, а також формулювання рекомендацій щодо вдосконалення адміністративного законодавства і практики його

застосування на підставі позитивного національного та закордонного досвіду є досягнутою, а завдання, що ставив перед собою дисертант – виконані. Аналіз змісту дисертації засвідчує, що її автор володіє належним рівнем проведення наукового аналізу, узагальнення та формування обґрунтованих висновків. Дисертантом проаналізовано значний масив літературних джерел (206 найменувань), на кожне з яких дано вірне посилання. Вказане засвідчує не лише академічну добросовісність автора, а й глибину проведеного ним дослідження. Заслугує на схвалення ґрунтовний аналіз судової практики Верховного Суду України, практики Європейського суду з прав людини, досвіду інших країн у аналізованій сфері, що підводить до обґрунтованих висновків удосконалення судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху. Теоретичні та практичні висновки, що містяться в дослідженні, спрямовані не лише на вирішення виявлених в ході дослідження проблем, а й можуть стати підґрунтям для подальших наукових пошуків у досліджуваній сфері відносин. У процесі здійснення дисертаційного дослідження використано цілу систему методів наукового пізнання, зокрема історико-правовий метод, який був застосований автором при аналізі правових актів, що у минулому тим чи іншим чином регулювали відносини у сфері адміністративно-правового забезпечення судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху (підрозділи 1.2, 1.3). Діалектичний метод використовувався для визначення досліджуваних понять та категорій (таких як: дорожній рух, безпека дорожнього руху, адміністративно-правове забезпечення, учасники дорожнього руху, суб'єкти притягнення до відповідальності за порушення правил дорожнього руху тощо) у всіх розділах дисертації. Логіко-догматичний метод застосовувався у всіх розділах дисертації для аналізу і тлумачення певних юридичних понять і термінів, а також при формулюванні авторських визначень юридичних понять. Порівняльно-правовий метод був застосований при з'ясуванні

співвідношення понять «безпека дорожнього руху» та «убезпечення дорожнього руху», понять «суб'єкти притягнення до відповідальності за правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху» та «суб'єкти відповідальності у сфері безпеки дорожнього руху» (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3). Загальнологічні методи (аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, узагальнення) застосовувалися у всіх розділах дисертації під час здійснення аналізу нормативно-правових актів, наукових джерел, формулювання проміжних і кінцевих висновків. Статистичні методи (групування, класифікація, табличний метод тощо) були використані під час обробки та оцінки правозастосовної практики судів щодо механізму забезпечення безпеки дорожнього руху, а також під час аналізу статистичної інформації (підрозділи 2.1, 2.2, 3.1, 3.2). Структура і зміст роботи відповідають меті, завданням, об'єкту та предмету дослідження. Дисертаційне дослідження складається з вступу, трьох розділів, які містять сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 208 сторінок, що відповідає вимогам МОН України до подібного виду робіт.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. У Вступі обґрунтовано актуальність теми, її зв'язок з науковими програмами та стратегіями, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження, охарактеризовано методи наукового пізнання, використані в дослідженні, сформульовано положення, що становлять наукову новизну, розкрито практичне значення одержаних результатів, акцентовано на особистому внеску здобувача, апробації матеріалів дослідження та публікаціях за темою дисертації, анонсовано структуру дисертації, зазначено її загальний обсяг.

Розділ 1 має назву «Адміністративно-правове забезпечення безпеки дорожнього руху» та складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 1.1. «Генезис поняття безпеки дорожнього руху» проаналізовано етапи правового регулювання сфери безпеки дорожнього

руху. Розвиваючись, суспільство досягло такого етапу в своєму існуванні, коли поряд із основними базовими потребами, необхідність в задоволенні додаткових потреб постійно зростає. Більше того, окремі додаткові потреби виходять на перший план, стаючи основними. Стверджено, що до таких належить і потреба в переміщенні транспортними засобами по дорозі чи поза нею. Необхідність дослідження поняття «дорожній рух» зумовлена тим, що: по-перше, воно вживається у різноманітних нормативно-правових актах, зокрема у законі України «Про дорожній рух», Правилах дорожнього руху тощо без встановлення його змісту; по-друге, така невизначеність даного поняття може бути підставою для неправильного вживання, як в правотворчій, так і в правозастосовчій діяльності під час забезпечення безпеки дорожнього руху; по-третє, з метою належного адміністративно-правового забезпечення судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху. Підкреслено, що у всіх випадках встановлення змісту цього поняття науковцями є досить вдалим, при цьому кожне з них містить і свої недоліки. У зв'язку з цим наявна потреба надати авторське поняття дорожнього руху, що є важливим для розуміння сутності забезпечення його безпеки та судового розгляду справ у цій сфері. Аргументовано, що під дорожнім рухом варто розуміти врегульовані нормами права суспільні відносини, які виникають в процесі руху його учасників, як за допомогою транспортних засобів, так і без них по дорогах державного чи місцевого значення, тротуарах та інших незаборонених законом місцях, порушення безпеки яких тягне за собою передбачену законом відповідальність. Визначено основні ознаки поняття дорожнього руху, серед яких: дорожній рух – врегульовані нормами права суспільні відносини; дорожній рух – суспільні відносини, що виникають в процесі руху його учасників; дорожній рух – суспільні відносини, що пов'язані з рухом його учасників, як за допомогою транспортних засобів, так і без них по дорогах державного чи місцевого значення, тротуарах та інших

незаборонених законом місцях; порушення безпеки дорожнього руху тягне за собою, передбачену законом відповідальність. Проаналізовано поняття безпеки та у зв'язку з цим зроблено висновок, що безпека дорожнього руху – це стан захищеності життєвоважливих для учасників дорожнього руху інтересів, прав і свобод, забезпечення яких є пріоритетним завданням діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та громадськості, які здійснюють узгоджені заходи щодо реалізації і захисту національних інтересів від впливу загроз. Досліджено основні засоби та методи забезпечення безпеки дорожнього руху на сучасному етапі розвитку українського суспільства та аргументовано ефективність кожного з них, зокрема і діяльність органів правосуддя в даній сфері.

Підрозділ 1.2. «Нормативно-правове регулювання безпеки дорожнього руху» присвячений дослідженню питань убезпечення дорожнього руху, які досить гостро стоять на порядку денному як національних, так і світових лідерів. Досягнення цієї мети передбачає цілу низку заходів, як зі сторони уповноважених органів держави, так і, звичайно, зі сторони учасників дорожнього руху. Водночас основою таких засобів повинно виступати досконале та ефективне нормативно-правове регулювання. Саме система законодавчих актів, спрямованих на досягнення високого рівня безпеки дорожнього руху та адміністративно-правового забезпечення судового розгляду справ у цій сфері виступає тим основоположним фактором, на підставі якого необхідно розпочинати вирішення проблеми безпеки дорожнього руху. Дослідження напрямку нормативно-правового забезпечення безпеки дорожнього руху вимагає певного їх групування для більшої зрозумілості та полегшення самого дослідження. Встановлено, що у системі правового регулювання безпеки дорожнього руху необхідно виділити два етапи. Перший включатиме час до здобуття Україною незалежності, що

дозволить зрозуміти історію формування такого регулювання та його логіку. Другий етап включатиме систему нормативно-правових актів у сфері безпеки дорожнього руху за часів незалежної України. При цьому останні за їх юридичною силою.

Аналізуючи нормативно-правове регулювання безпеки дорожнього руху та адміністративно-правове забезпечення судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху, вказано на недосконалість окремих нормативно-правових актів та наголошено на необхідності їх удосконалення та новелізації. Встановлено, що, незважаючи на наявність певних недоліків чи прогалин у сфері впровадження штрафних балів, вважаємо цю систему попередження та припинення правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху необхідною для української правової системи і поряд з штрафною системою вона здатна виконати завдання, що перед нею ставляться: недопущення повторності адміністративних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та додаткове стимулювання водія до безпечного керування транспортним засобом. Доведено, що законопроект «Про дорожній рух та його безпеку», зареєстрований у Верховній Раді України, є адекватною відповіддю на реалії часу та готовий замінити чинний Закон України «Про дорожній рух».

Обґрунтовано, що прийняття Стратегії підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року та Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року позитивно впливає на стан адміністративно-правового забезпечення судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху.

У підрозділі 1.3. «Адміністративно-правовий статус учасників дорожнього руху» констатовано, що безпечний дорожній рух та зменшення аварійності на дорогах – одне із основних завдань сучасних держав. Забезпечення безпеки дорожнього руху включає в себе вплив на учасників

дорожнього руху, який може проявлятися у двох напрямках: позитивному – шляхом унормування правового статусу окремих категорій учасників; негативному – шляхом встановлення відповідальності чи покладення додаткових обов'язків на учасників дорожнього руху. Обидва ці напрямки передбачають обов'язкову участь суб'єкта впливу – учасників дорожнього руху. Досліджено поняття учасників дорожнього руху та їх адміністративно-правового статусу у його історичному аспекті. На сучасному етапі існування даного поняття його зміст розкривається за допомогою декількох нормативно-правових актів, серед яких Правила дорожнього руху та Закон України «Про дорожній рух». Окремі аспекти поняття учасників дорожнього руху аналізує і Кодекс України про адміністративні правопорушення. У кожному з цих законодавчих актів, а також у зареєстрованих проектах нормативно-правових актів немає єдності щодо розуміння поняття учасника дорожнього руху. Встановлено, що відсутність чіткого нормативно-правового визначення поняття учасник дорожнього руху негативно впливає на якість правозастосовної практики у сфері безпеки дорожнього руху та й на саме забезпечення дорожнього руху. Звернено увагу, що законодавцю задля усунення таких неточностей слід або передбачити ознаки учасника дорожнього руху на законодавчому рівні, не називаючи повного переліку таких учасників і надаючи змогу відносити до їх переліку осіб залежно від того, чи відповідають вони певним ознакам, або ж закріпити повний перелік учасників дорожнього руху.

Крім того, стверджено, що здійснюючи комплексний аналіз теоретичних досліджень у сфері адміністративно-правового забезпечення судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху, доречним є розгляд адміністративно-правового статусу учасників дорожнього руху з моменту виникнення суспільних відносин в цій сфері.

Розділ 2 називається «Правовий статус судових органів та їх роль в забезпеченні дорожнього руху» і складається з двох підрозділів.

У підрозділі 2.1. «Органи правосуддя, як суб'єкти забезпечення безпеки дорожнього руху» встановлено, що одним із ключових механізмів захисту прав людини на державному рівні є система стримувань та противаг, що гарантує чітку взаємодію, взаємні права й обов'язки, рамки взаємного впливу на діяльність між гілками влади. Судова гілка влади покликана гарантувати, захищати та відновлювати порушені права людини, в тому числі і у сфері безпеки дорожнього руху.

Провівши комплексний аналіз теоретичних наукових досліджень, визнано, що під функціями судової влади слід розуміти основні напрямки реалізації мети, завдань та складових її діяльності, що забезпечують її роль і призначення в суспільстві. Виходячи із наведеного тлумачення понять і компаративістського аналізу визначено, що до функцій судової влади, окрім основних, належить і функція впливу на безпеку дорожнього руху у формі її опосередкованого забезпечення.

Встановлено, що найдоступнішим інститутом захисту прав громадян, що пов'язані із сферою дорожнього руху є саме суди першої інстанції. Крім того, їхня діяльність покликана сприяти підвищенню авторитету держави. Саме суд є органом, що здійснює реалізацію гарантій та захисту прав від імені держави від будь-яких посягань, в тому числі і від порушень правил, що спрямовані на забезпечення дорожнього руху. Суди здійснюють судову владу самостійно, незалежно від чиєї б то не було волі, підкоряючись тільки Конституції і Законам України.

Констатовано, що судова влада – це самостійна гілка влади, яка реалізується лише судами, що утворюють єдину судову систему, єдність якої забезпечується єдиними засадами організації та діяльності судів. Її головними завданнями є: вирішення на основі закону соціальних конфліктів між

державою та громадянами, громадян між собою, громадянами та юридичними особами, юридичними особами між собою; контроль за конституційністю законів; захист прав громадян у їх відносинах з органами виконавчої влади та посадовими особами: контроль за додержанням прав громадян при розслідуванні кримінальних правопорушень та проведенні оперативно-розшукової діяльності; встановлення найбільш значущих юридичних фактів; забезпечення безпеки дорожнього руху.

У підрозділі 2.2. «Роль та місце судів у механізмі забезпечення безпеки дорожнього руху» доведено, що в процесі контролю за безпекою дорожнього руху та її забезпечення беруть участь різні уповноважені державні органи. Аргументовано, що судові органи у цьому процесі відіграють також надважливу роль, оскільки їхня діяльність у сфері безпеки дорожнього руху зводиться до повноважень з однієї сторони - з контролю за законністю дій (бездіяльності) та рішень органів національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, тобто діяльність з перегляду рішень таких органів, а з іншої сторони – до розгляду справ про адміністративні правопорушення (у сфері безпеки дорожнього руху), що входять до їх компетенції згідно КУпАП. Подібна діяльність суду спрямована як на попередження порушень правил дорожнього руху, так і притягнення порушників ПДР до відповідальності. В процесі реалізації повноважень судовими органами з контролю за законністю дій (бездіяльності) та рішень органів національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, тобто діяльності з перегляду рішень таких органів, встановлено деякі недоліки, серед яких: непевність щодо того, який із законодавчих актів потрібно застосовувати суду (Кодекс України про адміністративні правопорушення чи Кодекс адміністративного судочинства України); проблема диференційованого підходу щодо застосування судами законодавства у сфері безпеки дорожнього руху при оскарженні постанови поліцейського, які потребують негайного реагування законодавця.

Доведено, що суди як органи правосуддя в Україні, здійснюючи його на засадах верховенства права, забезпечують кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Водночас можна говорити, що суди також беруть участь у забезпеченні безпеки дорожнього руху, хоча і опосередковану. Так, розглядаючи справи про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, суди встановлюють правомірність дій особи, що порушила ПДР, чим виробляють правозастосовну практику відповідальності за таке правопорушення, а їх рішення реалізуючи превентивну функцію, допомагають вплинути на правопорушника в майбутньому та запобігти повторному порушенню ПДР. Інша сторона такої участі суду полягає в розгляді скарг на рішення, дії чи бездіяльність посадових осіб уповноважених органів, що прийняли рішення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зокрема органів Національної поліції. Дана практика суду подібним чином до першої впливає на порушників ПДР та, крім того, така практика служить певним «прикладом» або «взірцем», яке рішення може прийняти суд за певних конкретних обставин у випадку оскарження. Таким чином, ця форма участі суду у забезпеченні безпеки дорожнього руху здійснює превентивний вплив не лише на порушників ПДР та інших актів, які спрямовані на забезпечення безпеки дорожнього руху, а й на посадових осіб уповноважених органів, який спрямований на недопущення порушень законодавства в майбутньому та правомірно, керуючись законом, здійснювати діяльність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Розділ 3 викладено під назвою «Механізми адміністративно-правового забезпечення судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху» та складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1. «Участь суду у забезпеченні адміністративно-правової відповідальності у сфері безпеки дорожнього руху» констатовано, що поняття адміністративної відповідальності, її обсягу та змісту надзвичайно різноманітні. Не зважаючи на те, що дане поняття досліджувалося на науковому рівні, все ж воно і надалі залишається дискусійним. Така дискусія обумовлена декількома причинами, серед яких виділяють:

- широту застосування терміну адміністративна відповідальність у юридично-науковій, правозастосовній, загальноосвітній сферах, а також на побутовому рівні;

- так звану двояку позицію законодавця щодо поняття та сутності адміністративної відповідальності, зокрема, використання терміну в численних нормативних актах, але відсутності його визначення;

- КУпАП, визначаючи адміністративну відповідальність, вказує на те, що адміністративне стягнення є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами. Таким чином, адміністративна відповідальність презентується через адміністративне стягнення.

Основним нормативно-правовим актом, який передбачає перелік юридичних складів таких правопорушень, є КУпАП, а саме - Главу 10 «Адміністративні правопорушення на транспорті, в галузі шляхового господарства і зв'язку». Аргументовано, що назва цієї глави потребує удосконалення з огляду на важливість сфери безпеки дорожнього руху, її надзвичайну проблемність у всьому світі.

Зроблено висновок, що участь суду в забезпеченні безпеки дорожнього руху є важливим елементом її забезпечення, впливу на його учасників з

метою запобігання вчиненню нових правопорушень, як учасниками, так і посадовими особами уповноважених органів державної влади у даній сфері, а також слугує взірцем правозастосовної практики, яку необхідно враховувати під час здійснення діяльності у сфері безпеки дорожнього руху. Крім того, рішення Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду мають надважливе значення щодо правильного розуміння окремих положень законодавства у сфері безпеки дорожнього руху

Доведено, що високими штрафами чи більш тяжчим покаранням подолати аварійність на дорогах не вийде. В даній ситуації необхідно застосовувати альтернативні методи. До одного з таких належить впровадження інституту сповіщувача, суть якого полягає в участі самих учасників дорожнього руху в контролі за безпекою дорожнього руху.

У підрозділі 3.2. «Участь суду у забезпеченні цивільно-правової відповідальності у сфері безпеки дорожнього руху», аналізуючи, що однією з ключових та найвагоміших ознак сучасної правової держави є не лише нормативна визначеність прав людини, а й їх реальний захист та реалізація через систему дієвих механізмів державно-правового впливу, встановлено, що ключовим видається їх забезпечення через можливість ефективного захисту, в тому числі, й у судовому порядку. З урахуванням предмету дослідження здійснено аналіз механізму цивільно-правової відповідальності за порушення правил, що забезпечують безпеку руху на дорогах.

Встановлено, що негативні наслідки майнового характеру, що настали для однієї зі сторін, не пов'язані з винною поведінкою контрагента або учасника абсолютних правовідносин. Одночасно, законодавець надає змогу відшкодувати збитки, що зазнала потерпіла сторона, тому виконання зобов'язання по відшкодуванню збитків в таких правовідносинах покладається, як правило, на економічно сильнішого контрагента – державу, професійного зберігача чи перевізника, володільця джерела підвищеної

небезпеки. За таких обставин, мова йде не про цивільно-правову відповідальність без вини, а про спеціальну підставу виникнення цивільно-правових зобов'язань компенсаційного характеру, тобто, виникнення зобов'язань з відшкодування шкоди, підстави та умови виникнення яких впливають безпосередньо із закону. Доведено, що шляхом створення інституту компенсацій зобов'язань дозволить уникнути існуючої колізії між підставами (умовами) цивільно-правової відповідальності з підставами настання інших видів юридичної відповідальності (кримінальної, адміністративної, дисциплінарної), що зумовить виваженість судових рішень в питаннях визначення розміру відшкодування, оскільки мова буде йти не про відповідальність, як наслідок протиправної поведінки, а про стягнення компенсацій за вчинення дій, які не є протиправними. Проаналізовано питання участі суду у забезпеченні цивільно-правової відповідальності у сфері безпеки дорожнього руху та зроблено висновок, що правове регулювання порядку розгляду справ про адміністративні правопорушення на транспорті характеризуються певною колізійністю, правовою невизначеністю та заплутаністю, в контексті настання відповідальності без вини.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання полягає у тому, що відображені у дисертації теоретичні положення, пропозиції та рекомендації можуть бути реалізованими у: науково-дослідній діяльності – для подальших досліджень і вирішення теоретико-правових питань, пов'язаних з адміністративно-правовим забезпеченням судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху; правотворчості – при удосконаленні законодавства у сферах, що стосуються судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху; правозастосовній сфері – як рекомендації для судових органів та органів Національної поліції України щодо підвищення рівня безпеки дорожнього руху; навчальному процесі – для розроблення науково-

методичних матеріалів для дисциплін: «Адміністративне судочинство», «Кваліфікація адміністративних правопорушень», «Безпека дорожнього руху»; правовиховній сфері – в якості практичних та теоретичних рекомендацій для досягнення вищого рівня правової культури та культури поведіння на дорозі всіма учасниками дорожнього руху.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях. Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладені у дванадцяти наукових працях, у тому числі: шести статтях у вітчизняних фахових виданнях, одній статті у іноземному науковому періодичному виданні; п'яти тезах у матеріалах наукових конференцій. Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів у розкриття змісту дисертації відповідають вимогам МОН України та Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації. Отож, дисертація пройшла належну апробацію, є самостійною науковою працею і має завершений характер.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації. Ознайомлення з текстом автореферату дисертаційного дослідження дає підстави для висновку, що за структурою та змістом він відповідає вимогам, що ставляться Міністерством освіти і науки України. Зміст автореферату відображає основні положення, результати і висновки дисертаційної роботи Дзюбановського Ю.І. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

Дискусійні положення і зауваження. Як і будь-яке наукове дослідження, рецензована робота містить окремі дискусійні положення, до неї можна висунути зауваження, переважно рекомендаційного характеру.

1. Цілком вдало здобувач визначив окремим підрозділом особливості нормативно-правового регулювання суспільних відносин у сфері безпеки дорожнього руху. Поряд із цим цілком логічним є поглиблений аналіз закордонного досвіду забезпечення безпеки дорожнього руху, що дозволить визначити шляхи імплементації у чинне законодавство.

2. На сторінках 58-60 автор аналізує проєкт Закону України «Про дорожній рух та його безпеку», який може замінити існуючий Закон України «Про дорожній рух». При цьому, під час захисту варто навести авторську думку щодо змісту проєкту, запропонувати можливі пропозиції щодо змін.

3. Досить влучно у дисертаційному дослідженні вивчено та досліджено стадії розгляду судом справ про адміністративні правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху. Водночас, наведена автором система стадій потребує деталізації та наступних пропозицій щодо удосконалення Кодексу України про адміністративні правопорушення.

4. Доречне виявлення автором проблеми правового регулювання оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення, що полягає у необхідності конкретизації предмету застосування судом КУпАП чи КАСУ. Наявність такої проблеми негативно впливає як на процес правотворчості (вимагає при розгляді та прийнятті підзаконних нормативно-правових актів з цих питань, враховувати положення різних законів), так і на процес правозастосування (потреба додаткового роз'яснення предмету та меж регулювання з метою уникнення помилок при застосуванні адміністративного процесуального законодавства). Водночас, не зазначено про можливість прийняття якісно нового законодавчого акту, до прикладу Адміністративного процесуального кодексу, який має усунути недоліки правового регулювання судового розгляду справ про адміністративні правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху.

Проте, перелічені зауваження не впливають позитивну оцінку якості роботи в цілому.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Дзюбановського Юрія Ігоровича на тему «Адміністративно-правове забезпечення судового розгляду справ у сфері безпеки дорожнього руху» є завершеною, самостійно підготовленою науковою працею.

Актуальність обраної тематики дисертаційного дослідження, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладеного в наукових працях матеріалу повністю відповідають вимогам, що залишаються до дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Дисертація Дзюбановського Ю.І. відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри адміністративного
права, процесу та митної безпеки

Державного податкового університету,

доктор юридичних наук, професор

Олена РЯБЧЕНКО

